Ayuntamiento de Madrid

Inc-12

Ayuntamiento de Madrid

Seneca de quatuoꝛ virtutibus cardinalibꝰ cū cōmēto

Venditur ſub ſigno diui mar/
tini in vico ſancti iacobi.

MADRID
Ayuntamiento de Madrid

S Eneca Cordubenſis philoſophus
vir doctiſſimus ſtatiꝫ ſtoici diſcipulus Lucani
poete patruus Rome claruit tēpore Neronis impe=
ratoris. cuius et preceptor fuit. Huius tempore glorio
ſi apoſtoli. Petrus et paulus rome predicabant. Fu=
it autē Seneca vite honeſte magne abſtinentie et con=
uerſationis vrbane et modici ſomni. Cum igitur Se=
neca et multis de domo ceſaris ad Paulū conflue=
rent. pre ceteris ipſe beato paulo familiaris erat pro=
pter diuinam ſcientiam quam in eo viderat vt vix ſe ab
eius coloquio tēperare potuiſſet. et qñ cū eo ore ad os
loqui non poterat frequentibus epiſtolis datis ⁊ acce
ptis eius amicabili colloquio fruebatur. Scripta quo
qꝫ pauli coram ceſare legit et in cunctis eum amica=
bilem reddit. Senatus ēt de paulo alta ſentiebat Sic
ſeneca continentiſſime vite fuit quē beatus hierony=
mus ſanctorꝫ cathalogo annumerauit illis epiſtolis
prouocatus. que leguntur paulis ad eum et ipſius ad
paulū hic āt biennium quē petrus et paulus a Nero=
ne coronarentur martyrio taliter interfectus eſt. Ip=
ſe enim Nero quadam die reſpiciens Senecam et ver
bera que ſibi, in puericia intulerat ad memoriam re=
ducens ſinfremuit ac tanq̄ iniuriarum vltionem expe=
tere de illo cupiens precepit vt quodcunqꝫ genus vellet
mortis ſibi eligere. ſeneca ergo quaſi ſuaue gen⁹ mor=
tis arbitrans in balneo mori iciſſionem vtriuſqꝫ vene
brachii elegit. ¶ Itē Seneca nō dicitur quaſi ſe necās
Nā nihil reſpiciēs ad malū operatur malum Seneca
aūt moraliſſimus erat quare ſeipſū necaſſet moralita
tē exceſſiſſet. ſꝫ dr̄ q̄ſi ſenio dēs chara. i. vtilia documē=
ta ſcꝫ pñtis libri quē ī ſenectute ſua compoſuit Vl' ſic
dꝫ exponi q̄tū ad eius interitū hoc vocabulum ſeneca

Ayuntamiento de Madrid

Sic dr̃ ſeuẽritate neronis cadẽs. Nã Nero tp̃z terſicere volẽs pemiſit ſibi vt eligeret ſibi mortẽ. ⁊ ſic ſibi ipſi elegit pmiſſionẽ ſãguis cuiuſlibet vene in balneo vt leuiori morte obiret.

Incipit liber Lucii annei Senece de formula honeſte vite vel de quattuor vir/tutibus cardinalibus.

Quattuor virtutũ ſpecies multorũ ſapientũ ſentencijs diffinite ſunt q̃bus anim⁹ hũan⁹ ↄccpt⁹ ad honeſtatẽ vite poſſit accedere ¶ Pro generali noticia pñtis libri iſta ſũt tenẽda que cõit circa iitia librorũ dicũt Vñ ſciendũ ꝙ noticia pñcipiũ librorũ morali phie ſuppoit Et titul⁹ hu⁹ libri eſt Libri lucii annei. Senece de formula honeſte vite vel quattuor virtutib⁹ cardinalib⁹ Sʒ itẽtio ẽ velle tradere librũ de quattuor virtutib⁹ cardinalib⁹. Sʒ vtilitas ẽ ꝙ cognitis his fructuoſe honeſtiſſime vnuſq̃ſq̃. ſ. ſuã vitã regere poſſit. Sʒ de cauſis ẽ notãdũ. Vñ cauſa materialis pʒ ex ſequẽtibus Cã autẽ efficiens. nõ multum curanda ẽ vt ĩfra patebit ĩ officio prudẽtis Nõ te moueat dñtis auctoritas. Dicit cñ tã efficiẽs venerabilis ſeneca. Sʒ cã finalis ẽ vt ea noticia habita ſtatũ pñtis vite morib⁹ gratiſſimis et virtutib⁹ ſupremis exornare poſſumus et tãdẽ poſt hãc vitã ratione virtutuʒ ⁊ per eorũ merita vitã ſempiternam cõſequi mereamur. ¶ Quattuor virtutum ⁊c. Iſte liber intitulatur liber

Generalis i pricipio libri conſtitutio

Ayuntamiento de Madrid

Senece de formula honeſte vite de cuius ſubiecto vti litate et cauſis viſū eſt. Vult ergo ꝙ tm̄ quatuor virtu tes cardinales ꝑ ſētentias phōꝝ ſapientū deſcripte ſūt quarū virtutū affluētia hō adhornatus ad honeſta tē vite et humane felicitatis gloriam poterit peruenire

Harum autē prima eſt prudentia Secū da magnanimitas. Tertia continētia Quarta iuſtıcia. Sigule igitur harum his officiis q̄ ſubtus annexa ſunt. hone ſtū ac bene morigeratū efficiūt virum.

oīa vir tuū car= nalium

¶ Iſta eſt pars in qua autor reddit auditores attētos ponendo certum numerum virtutū cardinaliū ad earū ordinem oſtendendū dicēs quatuor ſūt virtutes cardi= nales vt pꝫ in littera. Quia ſecundū gregoriuꝫ ſup Eze chielem. omelia tertia. Quatuor virtutes cardinales accipim⁹ dū eorum ordinem cuſtodim⁹. ¶ Nota ꝙ iſte quatuor virtutes nominantur tribus nominib⁹. Pri= mo ei nominā̄t principales. Secūdo cardinales. Ter= tio generales. Principales ex parte paſſionū et ope= rationum. ¶ Sed cardinales dicuntur quia tota vita hūana ſecundū moralitatem vnita eſt in his quatuor virtutibus. ¶ Sed generales. ideo quia motus ⁊ actus aliarū virtutum participantur a ſecundariis virtutib⁹ moralib⁹ reſpectu cuius dicuntur ſpeciales ſubānexe. Singule igitur. Illa eſt tertia pars ꝓhemii. in qua Seneca reddit auditores beniuolos oſtendendo vtili= tatē illaruꝫ quatuor virtutū q̄ ſtudende ⁊ adiſcēde ſūt

Ayuntamiento de Madrid

ideo. Quia ipſe cū eaꝝ operationib⁹. hoīem honeſtum et bū morigeratū faciunt vt patet in lr̄a. Etiā ideo qꝛ virtutes vn̄r bona aīe que maxīe bona ſint. x. Ethicoꝝ

¶ De prudentia.

Quiſquis ergo prudētiā ſequi de-ſideras. tunc recte per rationē viuas et oīa prius exiſtimes et perpēdas dignitatē rebus nō ex opinione multorum ſed natura earūdeꝫ cōſtituas

¶ Iſta eſt pars executiua ī qua magiſter ꝓſequit̄ determīare de diuerſis v̄tutib⁹. Et ſpālr̄ primo tractat de prudētia ponēs de eadē diuerſas doctrinas ſicut patebit in ꝓceſſu. ¶ Vult igit̄ primo ꝙ ille hō q̄ deſiderat imitari prudētiā talis debꝫ regl'arit̄ viuere ſcd̄ꝫ dictamē recte rōnis. ſic ꝙ non deſſiciat a virtutis via. rō ſemꝑ depꝑcat̄ ad optima / primo ethicoꝝ Et ideo qn̄ non regulat̄ actu rōnis īprudēter ducit vitā huius mūdi / eo ꝙ tal' beſtialiter viuit. Unde ex eo ꝙ homo ſequitur vſum rōnis dicitur eſſe digniſſima creaturarum. Sic econuerſo homo non ſequēs rationem ſed beſtialitatem / et ſenſualitatem peioꝛ eſt beſtia.

Nā ſcire debes ꝙ q̄dā ſūt que videntur eē bōa ⁊ nō ſūt ⁊ q̄dā nō videt̄ eē bōa ⁊ ſūt. q̄cūqꝫ aūt d̄ trāſitoriis poſſid's nō mire

Ayuntamiento de Madrid

ris nec magni p̄cii exiſtimes qꝛ caduca ſũt. Nec apud te que habes tāq̄ aliena ſeruabis ſed pro te tanq̄ tua diſpenſes et tanq̄ tuis ſemper vtere

¶ Author in iſta ſentētia duplicia pōit. Primo nāq̄ ſubdit correlariū ad emēdationē p̄dictoꝝ ibi nā ſcire debes. Dicēs q̄ q̄dā videt̄ eē bōa ſcd̄m eſtimationē vulgariū vt ſūt bona fortuita ſcʒ diuitie ⁊ honores. Que tñ ſūt t bōa qꝛ īpediūt a ſūmo bono. Et q̄dā videt̄ eē mala ſcd̄ʒ vulgares vt ſūt ſciā ⁊ virtus q̄ tñ nō ſūt mala imo ſimplicit̄ bona. Et iō nō debem⁹ iſpicere opiniōes vulgariū qꝛ vulgares veritatē nō cognoſcūt iuxta dictū Boetii li. iiii. pſa. iiii. dicētis. Nequeunt eni oculos tenebris aſpect⁹ ad lucē pſpicue ꝟitatis attollere. Similesq̄ ſunt auib⁹ quaꝝ ītuitū nox illumiat. dies cecat. Scd̄o ſubiūgit duplicia bona ibi q̄cūq̄ aū ⁊c. Volēs q̄ q̄dā ſunt bona tranſitoria ⁊ de his dicit q̄ prudēs nō dʒ ſup his mirari id eſt magnā curā habere qꝛ labia ſūt per phm̄. iiii. phi. Oia que ſūt i tpe labunt̄ ⁊ corrūpuntur cum tp̄e. Alia ſunt bona eterna ⁊ perpetua et de his dicit que apud te habes. i. in te. Et de illis dicit Boetius Metro. i.

Si igit̄ prudētiā amplecteris vbiqꝫ idē eris. Et prout tēporis rerūqꝫ exigit varietas ita te accommodes tpi. Nec te in aliquibus mutes: ſed potius apteſte

Ayuntamiento de Madrid

Sicut man⁹ q̄ eadē ē: ⁊ cū in palmā ex/ tenditur ⁊ cū in pugnum conſtringitur

¶ Hic pōit ⁊ tāgit ſtabilitatē prudētis q̄ ī pſperis nō extollit nec ī aduerſis ipatiētia turbat vl' pturbat. nā ſm ph'm ī ethicis. Prudēs dꝫ ſe habere ad modū tetragoni id eſt corporis quadrati. Nā ſicut corpus quadratū ad q̄cūq; ptē vtit ſp magnū et idē firmū. ſic hō prudēs quolꝫ tpe ⁊ loco idē ⁊ firm⁹ manēs abſq; repreheſiōe ſcōm exigētiā tpoꝝ ⁊ rerū mores ſuos pōt mutare nec ī vllo mutat ſꝫ pot⁹ ſe tpi coaptabit. Sicut hic ponit vnā ſilitudinē Sciēdū circa litterā ꝙ prudentia ſic deſcribit. Eſt recta rō rerū agibiliū. v. ethi. Vel ſic Eſt bonoꝝ et maloꝝ cognitio cū electiōe vni⁹ ſcꝫ boni et cū adiectiōe alteri⁹ ſcꝫ mali. cū malū non cadit ſub electione mali. Et ergo illa auctoritas īter duo mala minus malum eſt eligendum intelligitur ſic ſi duo mala obiiciunt minus eſt eligēdū maius vero fugiendum

Quid e prudent

Prudētis propriū eſt examinare conſilia multorum et non cito facili creduli/ tate ad falſa prolabi.

¶ Hic Seneca ponit vnā cōditionē ipſius prudentis volēs ꝙ prudēs q̄rere debet pſilia multoꝝ ⁊ nō ex ppria pſūptiōe ī errorē cadere. Illud idē docuit Ariſto. vt dicit Valeri⁹ maxim⁹ li. vii. Ariſto. aūt Caleſthenē auditorē ſuū ad Alexādrū mittēs monuit vt cū eo aut ꝙ rariſſie aut ꝙ iocūdiſſie loq̄ret q̄n prio ſalubria cōſilia ageret q̄ vt ait Bernadus Iudiciū eſt diſcernere qd liceat vl' non liceat. Cōſiliū autem probare quid expediat q̄ ad prudētiā hoc ptinet cōſiliari vt dicit bea. Tho. in. ii. ii. xlvii. arti. vi. Ad prudentiam pertinet ratione conſiliari. Et hec conditio elicitur ex. vi.

ethi. Ubi dicit. Videt aũt prudentis poſſe cõciliari nõ quidẽ ad partẽ puta ad ſanitatem ſiue fortitudinem, ſed omnino ad totum beneviuere

De dubus non diffinias ſed ſuſpenſam tene ſentẽtiã. Nihil īexpertum affirmes qȝ nõ oẽ qð veriſĩle ẽ ſtatim. verũ ẽ ſicut et ſepius qð primũ īcredibile videt nõ cõtinue ẽ falſũ. crebro ſiquidẽ faciẽ mẽdacii veritas retinet. crebro ſi quidem mẽdacium ſub ſpẽ veritatis occultatur. Nã ſicut aliquotiẽs triſtẽ faciẽ ſiue frõtẽ aduerſã amicus et blãdam adulator oſtẽdit ſic veriſimile coloratur vt fallat vel vt ſurripiat conatur.

¶ Hic author ponit aliã cõditionẽ ſapientis q̃ ſeruari dȝ ī cauſis īcertis. Volẽs q prudẽs hõ nõ dȝ diffinire ſeu notificare dubia. ſȝ ptrahere ſententiã donec veritatẽ experiri poterit qȝ vt ait author. Quinqȝ clauiuȝ prudẽtis mos eſt varias inq̃rere cauſas, vt valeat mẽtẽ certificare ſuam. Idcirco nõ debet affirmare īcognita qȝ ex hoc poſſet in errorẽ cadere. Et rationẽ ſubiungit. qȝ nõ oẽ qð ſimilitudinẽ veri habȝ verũ huiuſ. Nec

Ayuntamiento de Madrid

omne q̄d videt̃ eſſe falſum icredibile eſt quia mēdacius ſpē veritatis ſe occultat̃ et ecōuerſo. Tullius author ē in paradoxis cū inquit. Nihil ē tā incredibile q̄d nō dicendo fiat probabile. nihil tam horridū tam incultum quod non reſplendeſcat oratione Et hoc oſtendit hic Seneca a ſigno. q2 ſicut interdum amicus oſtendit faciē iratā aduerſum amicū attamen hoc nō facit ex rācore vel cauſa odii. ſed cauſa correctionis q2 procedit ex bono fundamento. q2 intrinſecus verus eſt licet appareat extrinſecus habere frontem aduerſam inimicitiā. Sed deceptor ſiue adulator multotiēs oſtendit faciē amicabilem quod procedit ex fronte odii q2 ſemper decipit aut decipere querit. Sic veriſimile multotiens coloratur vt aſſumat faciem veri. Prudēs autem debet eē caut9 & nō facilis ad credendū. q2 hoc vitioſū eſt vt dicit Ouidius in li. fa. ſed nos in vitium credula turba ſumus quaſi diceret ex quo nos cōis populus ſum9 faciles ad credendum et ergo invitio ſumus. prudens autem debet inquirere cauſas.

Si prudēs eſſe cupis futura proſpiciū itēde ea que aīo tuo cōtigere poſſunt cūcta preponet. Nihil tibi ſubitum ſit ſed totum ante conſpicias. Naȝ qui prudēs ē non dicit ego non putaui quidem hoc fieri. quia non dubitat ſed expectat. nō ſuſpicatur ſed cauet

Ayuntamiento de Madrid

¶ Poſtq̄ Seneca in precedentibus oſtendebat doctri
nā quō ſapiens non debeat ēē facilis ad credendū ſed
debet certitudinalit̄ iud carere veritatē. Juxta illud ꝓpe
ri. Nō pateāt faciles rumoribꝰ aures. Q̄d neſcire iu-
uat credere minꝰ liceat. Hic cōſequēt̄ cōtinuādo dicit ꝙ
prudēs debet ꝓſpicere ea q̄ futura ſūt et iuxta hoc or
dinare negociūm ſuū hoc idē vult Gaufredus ī poetica
noua cū dicit. Precurrāt oculi greſſus ꝑcōſule mentē
Et vires metire tuas ſi fortis es aude. Grādia ſi fragi
lis hūeris īpone minora. Que v̄ba nil aliud ꝑtendūt
q̄ ꝙ ſapiēs dꝫ ꝑcōſiderare oculis ⁊ mente. i. illud qd̄
aggrediat̄. Et iuxta vires ⁊ virtutes ordīare dꝫ. Tuliꝰ
author eſt in officiis li. i. Magni igenii ē cognitiōe ꝑcō
ſtituere ⁊ ordīare q̄ euenire pñt. Q̄ꝛ vltia raro corre-
ſpondēt priꝰ vt ait Boetiꝰ de diſci. ſco. in fi. Prima li-
cet qñq̧ ſalua fiāt iudicia. vltīa tñ alteriꝰ ſaporis coin
quinamenta manebūt. Infert Seneca in textu ꝙ pru-
dēti nihil ſubitū dꝫ ēē. Q̄uia multa mala contingunt
ex cōſilio veloci, vt Egelius in ſpeculo ſtultoꝝ Rebus
in ambiguis quotiēs fortuna laborat. Cōſiliū ꝑceps
nō debet eſſe nimis. Impetus vt nemini grauis eſt ma
le cūcta miniſtrat. Si male cuncta ergo nec vlla bene.
Ideo prudēs hō ſingula dꝫ ſemꝑ ꝓſpicere ne in malū
finē terminauerit Ne dicat ego non putaui ꝙ hoc con
tingere debuit qꝛ non pertinet ad prudentiam ſeu ad
prudentem qꝛ prudens non dubitat ſed expectat bo-
num non opinatur. ſed cauet. i. caute agit.

Cuiuſcumq̧ cauſam facti inquires cū
initia rerum īueneris exitus cogitabis

Scito te in quibuſdam debere perſeue-

Ayuntamiento de Madrid

rare q̄ icepiſti Quedā vero nec incipere

debes i quibuſdā ꝑſeuerare noxiū ē pru

dēs fallere nō vult nec falli pōt. Bonū

ē viri etiā i morte neminē fallere Opi-

niones tue ſint iudicia. Cogitatiōes iu

tiles ⁊ vanas velut ſōnio ſimiles nō in

mēte recipias quibus ſi aīmus tuus ob

lectauerit cū oīa bene diſpoſueris triſtis

remanebis ſed cogitatio tua ſtabilis et

firma ſit ſiue deliberet ſiue querat ſiue

cōtēpletur et nunq̄ʒ recedat a vero.

¶ In iſta pte autor ponit aliud officiū prudentie quod reſpicit originē i actu. Unde iueſtigare cāſ rerū ē ꝓpū prudētis. Teſtis ē author q̄nq̄ clauiū cū dicit Prudē-tis mos ē varias iq̄rere cāſ. Et Virgili⁹. ii. georgicoꝝ. Felix q̄ potuit rerū cognoſcere cāſ. tūc ibi cū iitia rerū iueneris ⁊c. Pōit notabile ꝑ quo facit phūs. ii. de anima Iuſtū ē aīa a fine denominare et Gaufredus. Si bene ſuccedūt non prima ſed vltima ſpecias A caſu deſcris-

be diez nõ ſolis ab ortu. Et alibi ꝙ cõplere neqs prin
cipiare caue. Metriſta. Quicqd agas prudenter aga
et reſpice finẽ. Quis finis eſt optima cauſa et cuius fi
nis bonus/ipſum quoqꝫ bonum eſt. ¶ Sed ibi Scitoq
in quibuſdã ꝛc. Author ponit alia officia prudentie q
tum ad ſermonem. ibi. Sermo quoqꝫ ¶ Sciẽdũ ẽ ꝙ in
ter oĩa opa agenda in oĩbus rebus q̃dã ſunt vtilia e
bona que incipienda ſunt et ad finem deducenda. Sed
alia opera ſunt vitioſa quibus non eſt perſeuerandum

Sermo quoqꝫ tuus nõ ſit ĩanis ſed aut ſuadeat aut moneat/aut cõſoletur aut precipiat. Lauda parce vitupera parti9 Nã ſimiliter reprehẽſibilis ẽ nimia laudatio ꝯ immoderata vituperatio illa ſi quidem adulatiõe iſta vero malignita/te ſuſpecta ẽ teſtimonium veritati non amicitie reddas. cum conſideratione p mittas ſed pleni9 q̃ꝫ promiſeris preſta.

¶ Hic ſeneca ponit aliud officiũ prudentie quod reſpi
cit ſermonẽ prudentis di. qualiť prudẽs dꝫ regere ſuũ
ſermonẽ di. ſermo prudẽtis nõ dꝫ eſſe inanis. ¶ Ubi no
ta ꝙ ſermo vanus ꝛ inanis dr̃ q̃ pfert̃ ſine vtilitate pfe
rẽtis audiẽtiũ quo hõ tenet̃ red..re rõnẽ ĩ die nouiſſio

Ayuntamiento de Madrid

Uñ puerbi.x. Qui moderat labia ſua hic prudētiſſi-
mus eſt cui etiā cōcordat catho. Uirtutē primā eē puta
cōpeſcere linguā. ſed ibi. Lauda parce hic ponit tria
officia prudentie per ordinem et vult ꝙ prudens homo
laudet aliquē parce et moderate vt patet in textu.

Si prudens es animus tuus tribus di
ſpenſetur tꝑibus pſentia ordina futura
prouide pterita recordare nā q michi de
pteritis cogitat vitā pdit qui de futuro
nō meditatur fatuus et obliuioſus ap-
pellatur tu oīa incautus īcidit Prepo-
ponas igit̄ ī aīo tuo futura bona ⁊ ma-
la vt illa ſuſtinē poſſis ⁊ iſta moderare

¶ Hic ponit aliud officium prudentie reſpiciens quem
libet hominē volētē eſſe tutum ⁊ ſecurum. Et facit duo
primo ponit modū ī quo docet hominē eſſe circunſpe-
tuz et prouidū ſecūdo eiuſdēmodi cauſā ſubiungit ibi.
Nam qui nihil ⁊c. Quātū ad primū vult auctor ꝙ qui
vult eſſe prudens ille dꝫ animum ſuū limittare tribus
differentes tēporū Debꝫ cū primo ordinare nō ſolum
ad ſuā vtilitatē ſꝫ etiā ad alioꝝ pſentia Secūdo cauta
cōſideratione prouidere debet ea q ſunt futura Tertio
cautior exiſtat in pſentibus et futuris dꝫ eīn memora-
re et retinere ea q pſentia ſūt. Ubi nota ꝙ recordatio

Ayuntamiento de Madrid

refertur nobis ad tria. Primo propter preſētis vite conſeruationē Secūdo propter pñtis vite emendationem vt dicit Gaufredus Tertio ꝑpter pñtis vite ſagitionem et ordinationē Nā preteritorū cogitatio vtile prebet cōſilium in futuris tunc ibi. Preponas igitur autor ponit aliā conditionem prudentie p modū concluſionis ex primis habitis volens ꝙ prudens debe aīo ſuo preponere tam bona ꝙ etiā mala Bona ideo ꝙ ipſe ſapiēter moderare poſſit ⁊ ſe non nimiū extollendo. Mala ideo ꝙ ea patienter tollerare poſſit et ſe nō nimiū conturbando. qꝛ futura vt inquit. Ariſto. de regimine principum ſi pciantur leuius tollerantur.

Non ſp in actu ſis. ſed interdū aīo tuo requiē dato. et requies illa plena ſit ſapientie ſtudiis. ⁊ cogitationibus bonis Nā prudens nūꝙ ocio marcet hꝫ autē aliqn aīm remiſſū/ ſed nunꝙ ſolutum.

¶ Hic Seneca ponit aliud officiū prudentie volens q nō ſēper oportet prudentē eſſe in actu. i. i continuis ſtudiis et imaginationibus ſed aliquādo aīo ſuo refrigeriū pſtare poteſt per gaudia ſolatia et conuiuia moderata nō nimia. qꝛ omne nimiū vertitur in vicium ſecūdo ethi. ⁊ etiā philoſophus. iiii. ethi. capi. de eutrapelia ſic dicit Videtur aūt ludus ⁊ requies hoi i vita ē neceſſaria ꝑpter hoc ēt Seneca epiſtola. xii. ad luciliū ſic ait Nec ego iubeo te ſp iminere libro aut pugillaribꝰ dādū ē aliqḋ īteruallū aīo ita tñ vt non reſolua

Ayuntamiento de Madrid

ſz remittat. Sz ibi Prudēs ei Hic ſubiūgit aliō offici
uz prudētie volēs ꝙ prudēs nūꝗ dz eē datus ocio quia
ocia prauas cogitatiōes generāt ⁊ voluptuoſas dele-
ctationes Quare dr Al. añ in ꝓuerbiis Subtrahe li-
gna foco ſi vis extingere flammas. Et carnis motus
ocia/vina dapes Similiter ouidius de remedio amo
ris. Querit Egiſt⁹ q̄re fuit factus adulter In ꝓ̄ptu
cā eſt deſidioſ⁹ erat. Ocia ſi tollas periere cupidinis
arcus Dz tñ prudens īterdū habere animū remiſſum.
ſed nunꝗ ſolutum quia ſolutus plenus eſt pigritia.

Nam tarda accelerat/perplexa expedit
dura mollit tēperat aſpera ardua exe-
quitur/ Scit ei quid qua via aggredi/
d b eat ſua. Et ſingula cito cognoſcit re
cte et diſtincte videt cōſilia peritora vt
ex aptis obſcura extīeat/et paruis ma-
gna et primis remota/ex partib⁹ tota

¶ Hic cōſequēt poīt act⁹ et quedā opa ipi prudēti an-
nexa volēs ex quo prudens occiari nō dz vt dictū eſt in
ꝓcedētib⁹ ſed act⁹ i lr̄a poſitos diligēter dz ꝓſequi et
exercere videlicet ꝙ tarda et neglecta feſtinanter im-
pleat. Difficile expediat ⁊c. vt patet clare in littera.
Et illorū actuū ſubiungit ratiōnē ibi. Scit enim ⁊c.
Volens ꝙ prudentis propriū eſt. ꝙ ſciat quomodo et
qualiter et qua via aliquod opus aggrediendum eſt
modo facili ſingularia preteritorum conſilia conſide

Ayuntamiento de Madrid

rando ex aptis ignota ex minimis ardua ex proximis longinqua et ex partibus tota elucidat.

Nō te moueat dicentis auctoritas nec quid dicat ſed quid dicatur attēde. Nō enī vt multis ſed quibus placeas cogita. Id q̄re quod inuenire poſſis. Id diſce qđ ſcire potes. Id opta quod corā bonis et honeſtis optari poteſt. Nec te altiori rei applices in qua ſtare tibi tremēdū ſit et deffendere cauendum.

¶ Poſtq̄ Seneca in prioribus dixit quomodo prudens debet ſe habere in proprijs ſermonibus et cogitationibus futurorum p̄meditationibus. p̄teritorū recordationibus. hic cōſequēter docet quomodo prudens ſe habere dȝ ad aliorū ſermones ſcȝ fidē ⁊ credulitatem adhibendo. Et ponit ſex officia in lr̄a illa prudentis. Primum eſt ꝙ homo prudens non credulitatem adhibet ſermoni principaliter ex famoſitate ipſius loquentis ſed ex veritate ſermonis q̄ profertur. Cicero autor eſt cum ait. Non eſt credēdū conſiderandumq; quod quis loquitur ſed illud quod quis ſentiat. ¶ Sciendum eſt ꝙ prudens debet querere ea que habere poteſt. et non illa que non ¶ Cato. Quod poteſt id tenta operis ne pondere preſſus

Ayuntamiento de Madrid

Succunbat labor et fruſtra tentata relinquas Tul-
lius abſurdum eſt inquirere quod haberi non poteſt.
¶ Ideo accipiendum eſt et tantum quod poteſt haberi
¶ Certiuz ꝙ prudens cogitat quod placeat aliquibus
bonis non multis. Unde Cunctis qui placeat credo
quod non modo viuat. ¶ Quartum ꝙ prudens inue-
ſtigat illa ſcire que licita ſunt ad ſciēdū. Cato. Mitte
archana dei celum inquirere quid ſit? Cum ſis morta-
talis que ſunt mortalia cura. ¶ Quintum ꝙ prudens
homo debet optare et vtilia et bona Juxta dictū. Ari
ſtotelis in regimine principum. Dirige cogitationes
bonas tuas in bonum ¶ Sextum ꝙ prudens homo nō
debet ſe exaltare vltra honorem. quo dignus non eſt
nec aplicare negocio cui ſatis facere non poteſt nec cū
ſcandalo recedat a dignitate. ¶ Alanus Arbor late ra
mās nō firme ſtat. imo. cū ramis facili corruit ita noto.

Tu conſiliat ibi ſalubria aduoca cum
tibi alludit huius vite proſperitas
Tunc te veluti ī lubrico retinebis / aut
ſiſtes. nec tibi dabis liberos impetus /
ſed circunſpicias quo eundem ſit / vel
quouſqz.

¶ Hic in fine huius primi capituli docet. Seneca quo
modo prudens ſi fortunatus fuerit debet implorare
conſilia natura ſapientum vel ſui ipſius. ita ꝙ pera-
gat cū bona deliberatione. Naz fortuna mutabilis ex

Ayuntamiento de Madrid

variabilis in ea nulla proſperitas ponenda eſt vt habetur ex Boetio de conſolatione teſtis eſt. Ouid. in libro de triſtibus. Rara quidem virtus quam non fortune gubernat. Paſſibus ambiguis fortuna ſalubris erat. Unde ſapiens. Ludus fortune variant ymagine lune. Creſcit decreſcit in eodem ſiſtere neſcit. Propterea prudens debet vti salubribus conſiliis. vt melius vitam ducere poſſet nec exiſtimare ſe debet liberum et habere liberos impetus. ſed ſemper in periculo conſiſtere et timere receſſum eius. Et ſic quaſi ambulans in lubrico .i. invia mala et lutoſa cum non verax eſt. ſed ſemper decipit hominem nunc exaltando nunc humiliando. Jdeo ſubdit in littera prudens debet ſic circunſpicere quo ambulando ſit. id eſt quomodo et qualiter ducat vitam ſuam in bonis fortuitis cum tranſitoris ſunt. teſtis eſt. Alanus cum ait. Nunc adeſt et abeſt fugitiui gloria cenſus. Nam prius aduentat poſt quaſi ſomnus abit.

De magnanimitate.

Magnanimitas vero que et fortitudo dicitur ſi inſit animo tuo cum magna fiducia viues liber alacris et intrepidus. Magnum enim hominis donum eſt non vacillare. ſed ſibi

conſtare et finem huius vite intrepide expectare.

¶ Hoc eſt ſecundum et principale capitulum huius libri. Senece ĩ quo poſtꝗ determinauit magiſter de prudentia. de officiis. et de conditionibus eius ſeu de proprietatibus. hic conſequenter facit hoc idem de magnanimitate que etiam fortitudo dicitur. Et hoc diuerſimode. Dicitur enim fortitudo, quia ſecundum eam quis fortiter agit et in negociis ſuis fortiter ſe diſponit ex eo ꝙ noſtra materia procedit a generalibus ad ſpecialia. iii. phiſico. Unde tullius quarto libro Rheti. Fortitudo eſt conceptio laboris et periculi cum vtilitate ratione et cum commodorum penſatione. Sed magnanimitas dicitur quia magnum animum habet ad tollerandum ardua. et aggrediendum terribilia. Sed ibi. Magnum enim ꝛc. Hic Seneca declarat quoddaꝫ dictum. di. ꝙ magnum donum eſt hominem eſſe magnum ſcilicet ſecundũ virtutẽ vt dicitur quarto ethicoꝝ ſcꝫ mortem non timendo Licet eniꝫ mors oĩꝫ terribliũ maximum eſt vt dicit philoſophus. iii. Ethicorum tamen magnanimus timere non debet ex quo mors eſt ꝺ bono nature vt dicit Seneca in libro de remediis fortune.

Si magnanim⁹ fueris nũꝗ iudicabis tibi cõtumeliaꝫ fieri de ĩimico dices nõ nocuit mihi ſed animũ nocendi habuit

Ayuntamiento de Madrid

Et cum illum ī poteſtate tua habueris vindictam putabis vindicare potuiſſe ſcito enim magnum ⁊ honeſtum genus vindicte eſſe ignoſcere

Hic ſeneca tangit vnam ſpeciem fortitudinis ſeu magnanimitas que patientia dicitur. Et primo ponit doctrinaꝫ Secundo ſubiungit cauſam illius Scito enim. ⁊c. Vult ergo ꝙ homo vere fortis non debet reputare contumeliam ab inimico ſibi illataꝫ. nec vindictam ſtatim apetere. ſed ſufficit alicui potuiſſe nocere. Quia ſecundum Boetium inimico parcere eſt opus pietatis ꝗ autem percit clementiam facit. Quia ſecundum Tullium primo rheto. Patientia eſt honeſtatis ac vtilitatis cauſa rerum arduarum et terribilium voluntaria ac diuturna permiſſio.

Neminem ſuſurro appetas neminē ſuffodias palaꝫ aggredere palmā. Nec geras cōflictū niſi prius īdixeris nā fraudes ⁊ dolos imbecillē delet habere.

In iſta parte Seneca ponit vnam aliam ſpeciem magnanimitas que dicitur fiducia ſeu magnificentia, Et ponit tria documenta. duo negatiua et vnum affirmatiuum et poſtremo ſubiungit rationem predictorū

Ayuntamiento de Madrid

¶ Primū documentū ꝙ magnanim⁹ nemīnē, dꝫ reci-
pere ſeu circūuenire. Suſurrator aūt ē detractor q̄ in
occulto eſt inimicus et manifeſte amic⁹. ¶ Scdm do-
cumētū eſt ꝙ magnanim⁹ ī ſuo ſermone nō debet rima
ri ſecreta alteri⁹. Juxta illud Cathonis Alteri⁹ dictū
vel factū ne carpſeris vnq̄. Exēplo ſimili ne te derides
at alter. Teſtis eſt ſalutaris poeta cū inquit nulli⁹ ar
chanū nec amici crimina prodes. Nec ea ſcruteris que
latuiſſe decet. Tertium documentū eſt ꝙ magnanim⁹
in ſua victoria manifeſte dꝫ apparere non ī occulto in ī
micū aggredi nec debet gerere bella niſi manifeſte id ī
xerit prius inimico vt ſe pparare poſſit ad opponēduꝫ
Et ratione illius adiungit. Nam ille non magnanim⁹
eſt qui querit dolos et fraudes cum illa faciunt aliquē
ībecilē q̄ vitia oppoſita ſūt magnāimitati et fortitudi

Eris magnim⁹ ſi pericula nō appetas vt temerarius nec formides vt timiduſ nec timidum nil facit animum niſi rep̄ henſibilis vite conſcientia.

¶ Hic Seneca ſubiſigit aliam ſpeciem magnanimita
tis in fine huius capituli q̄ dicit perſeuerantia dicens
vt in textu Unde bene agere paruꝫ prodeſt ſi mens la
bilis extat. Jdeo Tullius in primo Rheto. deſcribēs
perſeuerantiam ſic ait. Perſeuerantia eſt in ratione
bene conſiderata ſtabilis perpetuaq; permanſio pro-
pterea dicit hic Seneca ꝙ ille vere magnanimus

Ayuntamiento de Madrid

eſt qui non appetit pericula ſicut temerari⁹ſed aggrē diatur ea que aggredienda ſunt. Quia vt ait Tullius libro primo in tuſculanis queſtionibus Nemo ſe ſine magna ſpe in mortem offert et non formidet ea que ti menda ſunt. Rationem ſibi ſubiungit. Nā nihil aliud facit mentem timidam niſi perſeuerantia vituperabi lis vite ꝛc. Item nota ꝙ ille qui vult dici magnanim⁹ non debet eſſe audax nec nimium timidus ſed dz ſer uare modum quia virtus moralis illa conſiſtit in me dio vt dicit phūs. ii. Ethicorum. In medio conſiſtit vir tus. Quare etiā dicit Horatius. Eſt modus in reb⁹ ſūt certi deniqꝫ fines. Unde etiam Metriſta. Omnibus ad de modum, modus eſt pulcerrim⁹ virtus.

De continētia

Continentiam vero ſi diligis ſuperflua circumcide/et deſideria tua in animum conſtringe. cōſidera rerum quātum natura poſcat et non quātum cupiditas conſtat

¶ Iſtud eſt capitulū tertium et principale huius tractatus in quo. Seneca poſtꝙ determinauit de duab⁹ virtutibus cardinalibus. ſcilicet de prudentia et magnanimitate. Hic conſequenter determinat de tempe

rantia priuſq̄ de iuſticia. Quia iuſticia eſt virtus ſecū dū quam quis bene ſe habet ad alios. ſcȝ ad iuſtas cō uerſationes cum eis habendo. Temperantia autē eſt virtus ſecundum quam quis ſe habet ad ſeipſum que etiā continentia dicitur Intemperantia. vt Tullio in tuſculanis queſtionibus primo libro placuit. Eſt oīm perturbationū fons que eſt a recta ratione deficit. Ipa namq; corpus exterminat vitia congregat hoīm intel lectū deprauat ſeſuum hebetat et ignominia. ſtultitie deturbat hominem. Sed temperantia vt Tullius pri mo rheto. refert. Eſt rationis in libidine. et ī alios nō rectos impetus anime moderata et firma dominatio Ideo deſiderare debemus tēperentiam et a mare eo q̄ ſine ea recte viuere poſſumus. Propterea dicit Se neca in littera. Tu debes amare continentiam. ¶ No ta q̄ duplex eſt deſideriū quoddam eſt quod ab app titu intellectiuo oritur quotiens virtutes et eternā be titud inem deſideramus. et illud non eſt freno coſtri gendū Aliud eſt quod ab appetitu ſenſitiuo ortuȝ ha bet. quo videlicet mūdanas voluptates et venereas de lectationes deſideramus et illud eſt conſtringendum freno temperantie.

Quid tempe rantia.

Deſide rium di plex.

Si cōtinēs fueris eo vſq; peruenias vt teipſo cōtētus ſis. Nam qui ſibiipſi ſa tis eſt cuȝ diuitiis natus eſt. Impone concupiſcētie tue frenum Omnia blā

Ayuntamiento de Madrid

dimenta que occulta voluptate animū trahunt reiice. Et de circa ſaturitatem cum ſobrietate bibe. vita ebrietatem

¶ Hic Seneca ponit quatuor officia ad hominē tēpe ratū ſpectantia. Quoꝝ primū eſt ꝙ hō continēs nō v multū conſiderare ſed contentari in his que natur ſibi tribuit et a natura inſunt quia natura modic contenta Uide Catho. Commoda nature nullo ti bi tpe deſunt. Si fueris cōtentus ea que tpa prebent Quod etiā intelligit hic cū dicit Si continens fueri Nam ille qui ſibi ipſi contentus et ſatis eſt cum diui tis natus eſt. Ex illo elicit ꝙ ille dives eſt q̄ cōtentat i his que habet. Unde Eneas ī epiſto. Non enī ille pa per eſt qui parū habet. ſꝫ qui plus cupit. Secundū ſ tu vis vocari tēpe ratus tūc refrenare debes tua deſi deria et amouere voluptates corporales que vim ra tionis ipſius ītellectus abſoluūt. Unde virgiliꝰ Tra hit ſua quēq; voluptas. Ex iſtis enī nihil boni orit q hoies a ſapientia retrahunt. Juxta illud hieronimi Studere inſiſtere non poſſumus ſuper habundantia mente cogitātes. Tertiū ſi vis dici tēpetatꝰ nō cōmed citra ſaturitatē ſꝫ cum menſura. et bibe vt nō commi tas ebrietatē. Unū Gaufredus in poetria noua. Qua do famē reficis dapibus nō ſis ita plenus apponi qu at amplius. Et ſubdit. nō tantū quantū poſſis ſꝫ qu tum m prodeſt. Unde etiā phūs in decretis ſecretoꝝ a Alexādrū ſic ait. ſi vis eſſe ſanus nunq̄ ede ad ſaturi tatem nec bibe ad ebrietatem.

Ayuntamiento de Madrid

Obſerua te ne ī cōuiuio vel ī qualibet vite communitate imitabere quos dā-nare videaris. Nec preſētibus delicijs ī herebis nec deſiderabis abſente. victus tibi ex facile ſit nō ad voluptatē ſed ad cibū acede platū: tuū fames excitet non ſapores deſideria tua paruo redime. Si ad naturā viuas nūq̄ eris pauper ſi alicui ſua nō videt̄ āpliſſīa ſi totius mūdi dominus ſit miſer ē q̄ cū paupertate bene cōuenit. diues iudicet̄ q: hoc tātu; curare debes vel nō deſignāt atq; ita quaſi ad exēplar diuinū ꝯpoſitus a corpore ad ſpm̄ q̄tū pōt abducere te feſtia

¶ Hic ſeneca ponit documenta ad hominem temperatum pertinentia. Primū ſi vis dici temperatus tunc ſerua illud ī qualibet ſocietate: ne omnes illos quos imitaris ſed potius ſit pre oculis dictum Cathonis

Ayuntamiento de Madrid

Judiciū populi nunꝙ cōtēpſeris vnus. Ne nulli placeas duvis cōtemnere multos. Et ratio eſt qꝛ qui alios vilipēndt ſibiipſi vituperiū acquirit ſed quō debet ſe habere patet in iſtis metris. Si forevis ſapiēs tu ſerua quod tibi mādo. Quid dicas vel cui cur quō quando. ¶ Scdm ꝙ tu cōtinēs nō debes inherere voluptatibus pñtibus nec etiā deſiderare abſente delectatiōe qꝛ icōtinētiā generāt. Seneca i epl'a ad Luciliū vicesima quarta ſic ait. Ipe voluptates i tormēta vtūt. ep̄le credulitatē afferūt ebrietas neruoꝝ torporē tremorēqꝫ libidines manuū ⁊ articuloꝝ oīm depravationē. Ideo Valerius li. vii. de Ariſto. loqt. Utiliſſimū pceptū ꝙ voluptates abeūtes cōſiderem⁹. Tertium documentū debes eſſe modeſtus qꝛ victus moderat⁹ honeſtatē corpis ⁊ aīe ſanitatē ꝯſeruat Iō ex modico debet eſſe vict⁹. Tullius in paradoxis Cū tibi de⁹ vl' natura oīm natura dedit aīm nihil pſtanti⁹. nihil pcioſi⁹ ſic te eovtat Turpe ergo eſt ſi te ita ꝯſternas vt nihil inter te ⁊ pecudē eſſe putas. Quartū documētū deſiderīū tuū dꝫ eē i puo hoc eſt debes eſſe contentus in modico et non nimiā curam gerere ſuper res temporales eo ꝙ caduce ſunt temporales et tranſitorie.

Si cōtinētie ſtudes īſudare nō habitamene ſed ſalubriter. Nec dominū velis eſſe notū a domo ſed domuꝫ a dño Non tibi aſcribas ꝙ nō feceris nec maiꝙ es videri velis et hoc magis obſerua

**Nec paupertas ſit tibi immunda nec p*/*
cimonia ſordida nec ſimplicitas negle
**cta nec leuitas languida. Et ſi res exi*/*
gue ſint non tamē ſint anguſte nec tua
defleas nec aliena mireris.

¶ Hic author ponit alia officia continentie ad hominē temperatum pertinentia. Quorum primū eſt ꝙ hō continens dꝫ habere amenas habitatiões. Conſtruere ſcꝫ in poſſeſſione ſua, nec velit eſſe notus a domo ſed potius domum ab eo. Unde Tullius in libro. ii. officiorū. Ornauda vtiqꝫ domus eſt vt non ab ipſa domo dignitas ſed a dño habeatur. Secūdū officium eſt. Continēs nō debet ſibi vſurpare q̄ non fecerit. nec deſiderare digniorem eſſe q̄ꝫ eſt. Unde Gaufredus in poetria ſua. Non te magnifices nec te ſuper ethera ponas. in hoc aūt rephendit author duo vitia que ſunt deteſtanda. Primū ē mendaciū eo ꝙ ille q̄ hoc fecerit mendacium committat qđ fugiendū eſt. Unde Eneas in epiſtolis. Nam veritate nihil conſtantius mendatio aūt nihil inconſtātius et inſtabilius. Secundo reprehendit vanā gloriā cū enī inanis eſt et tranſitoria eam continens fugere debet. ¶ Tertiū officiū ꝙ ipa paupertas nō dꝫ ſibi eē imūda qꝛ deus eam diligit. Unde iuuenalis in ſatyra. Felices homines ſuper quos ſpiritus ambit. illos nunc ad regnum ſublime retrahit. Quartum officium eſt ꝙ parcimonia continentis non debet eſſe ſordida hoc eſt abſtinentia continentis non debet eſſe fetida quia abſtinentia virtus eſt.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Unde nomen parcimonie ſiue abſtinētie poteſt accipi dupliciť. ſecūdum beatū Tho. in. ii. ii. q. cxlvi. Uno mō ſcōm ꝙ abſolutā ciboꝝ ſubſtractionem deſignat. Et hoc mō non deſignant actum virtutis. ſed eſt quoddam indifferens. Aliomodo ſecūdū ꝙ eſt regulata ratione et illo modo deſignat habitum vel virtutis actū Et diffinitur ſic. Eſt moderata ſumptio ſiue ſubſtractio cibi ſcōm rationē Et illa non debet eſſe ſordida quēadmodum eſt aliqua abſtinentia hypocritarū et auarorum. ⁊c. Quintum officium eſt ꝙ cōtinentis ſimplicitas diciť eē neglecta, hoc eſt humilitas continentis nō dʒ eſſe tarda. Uñ tunc ipſa ſimplicitas diciť eē neglecta qñ ipſa non facit bona opera videlicet qñ qs aliter facit ꝙ̄ ſua intentio eſt vt ſua ſimplicitate decipiat alios Unde Alanus in prouerbiis. Non teneas aurum totū qđ ſplendet vt aurum. nec pulchrum pomum quodlibet eſſe bonum. Non eſt tumultis virtus quibꝰ eſſe videť. Decipiunt factis lumina noſtra ſuis ⁊c. Sextū ꝙ lenitas cōtinentis non debet eſſe languida: hoc ē mobilitas animi non debet eſſe infirma ſeu leſa. Unde tunc lenitas diciť infirma ſeu languida qñ animꝰ hominis plus moueť ad mala hoc eſt ad operationē rerū tēporaliū ꝙ̄ ad ea que ſurſum ſunt. ¶ Septimum ꝙ cōtinentia nō debet anguſtari propter ea qꝛ exigue ſibi ſunt poſſeſſiones Unde Catho. Infantem nudū cū te natura creauit. Paupertatis onus patienter ferre memēto. Quia pauptas habēs leticiā admixtā tuta ē et ſecura. ¶ Octauū ꝙ continens ſua bona omiſſa nō dʒ deflere, qꝛ ſūt de dono fortune Uñ Seneca in epl'a quadā ad Lucilium. Non eſt tutū qđ fortuna fecit tuū Quaſi vellet dicere munera fortune ſunt valde dubia

Ayuntamiento de Madrid

Ideotemperatus non debet triſtari de amiſſione rerū
temporalium. Nonum ꝙ continens aliena bona nō d;
multum extollere ſicut conſuetudo hominum eſt Unde
Uirgilius Fertilior ſeges eſt alieno ſemper in agro vi
cinumq; pecus grandius vber habet

Si continentiam diligis turpiam fugi
to anteq̄ eueniant nec qu ēq̄ aliū verbe
tas plusq̄ te omnia tollerabilia preteq̄
turpitudinē crede A verbis quoq; tur/
pibus abſtineto Naz licentia eorum i/
pudicitiaz nutrit Sermones vtiles ma
gis q̄ et facetos effabiles ama et rectoſ
potius q̄ facundos.

¶ In hac parte ſeneca ponit quinq; officia temperan
tie quo ad aliam ſpeciem que modeſtia dicitur. ¶ Pri
mū officiū ꝙ tu continens debes fugere turpia anteq̄
eueniant. hoc eſt non ſolū effectum ſed etiaz affectū vi=
tiorū contingere. Secundum officium tu cōtinens am=
plius non debes concipere aliquē plusq̄ teipſum. Hoc
eſt prius debes te emendare et inde alium verberare.
Unde Catho. Que culpare ſoles ea tu ne feceris ipſe.
Turpe eſt doctori. ꝛc. Unde duplex eſt verberatio ſci=
licet anime et corporis Anime eſt que ſe tenet ex par=
te anime et de illa loq̄t hic magiſter Alia eſt corporis

Ayuntamiento de Madrid

que ſe tenet ex parte corporis et talis etiam fugienda eſt. ¶ Tertium officiū ꝙ tu continens omnia que ſunt ſuſtinenda tollerare potes preter turpitudinē. Unde temperatus a virtute temperantie virtuoſus dicitur ergo vitare debet que oppoſita ſunt virtuti. Et turpitudo eſt viciū in ſe turpis. igitur eſt fugienda. Quartum officium. Tu continens a verbis turpibus debes te abſtinere quia impudicitiam nutriunt. Unde. Philoſophus in Ethi. Unuſquiſqꝫ qualis eſt talia operatur. Si ergo bonus et virtuoſus bona operatur. ſi ergo turpis turpia operatur.

¶ Quartum officium Tu continens diligere debes in ſermonibus tuis vtilitatem pluſꝙ ornatum. ¶ Ratio quia ſermones vtiles edificāt intellectum ſed facundi impediunt inquiſitionem veritatis. Iuxta illud philoſophi primo periarmenias poetice et oratorie orationes ſunt obliquende id eſt dimittende quia potius impediunt in veritatis inquiſitione ꝙ prouocant. Ideo vincentius in ſpeculo hyſtoriali libro ſeptimo Turpe eſt valde maleviciosum eſt inferre ſententiam delicatā quia a pluribus intelligi non poteſt. Propterea tu continens debes diligere plus fructuoſos ſermones ꝙ facundos.

Miſcebis interdū ſeriis iocos ſed temperatos et ſine detrimento dignitatis verecundie. Nam reprehenſibilis eſt riſus ſi immoderatus fuerit et ſi pueril-

Ayuntamiento de Madrid

ter effuſus ſi mulicbriter factus odibi/
lem facit hominem riſus aut ſuperbus
aut clarꝰ aut fatuus aut alienis malis
prouocatus.

¶Hic Seneca ponit aliud officiū continētie rationis eiuſdem dicens ꝙ tu continens debes aliquādo impo nere tue continentie iocos propter ſolacium huius vite ſed moderatos ſic ꝙ nō excedant honeſtatem cū medi- um eſt de propria ratione virtutis vt dicitur .v. Ethico rum quia modus eſt norma virtutum. Et riſus imode- ratus eſt reprehenſibilis. Si fuerit productus puerili- ter vel ſuperbus aut clarus aut malignus aut fatuus aut euocatus ex alienis malis quia ſemper talis riſus facit hominem odioſum Unde riſus dicitur puerilis quando quis ſolus ridet ſine morum maturitate ſine cauſa ſine oportunitate. Unde moralis. Non ride ſolꝰ nam riſus vnius oris. Fatuus vel ſtultus reputat oibꝰ horis. et riſus dicitur muliebris quando quis ridet ſie cauſa legitima. vt mulieres que excitamento laſciuie/ vel leuitatis redere ſolent. ¶Riſus dicitur ſuperbꝰ quando quis ridet ſubſannando et ille generat ranco rem et odium. Unde ſaluſtius. Odium querere extre- me dementie/id eſt ſtulticie eſt Riſus dicitur malignꝰ qñ quis ridet de malefactis ſuis ꝑpetratis. vt prouer- bioꝝ tertio. Qui letātur cū malefecerit. cōdānāt Riſꝰ dicitur fatuus quando quis ſemper ridet. Ut per riſuȝ multum debes cognoſcere ſtultum. Riſus ex ali/enis malis prouo catus

Ayuntamiento de Madrid

¶ Dicitur autem prouocatus ex alienis malis quando qs ridet in aduerſiatb⁹ primi quē tñ diligere ſicut ſeipſū debet ideo peccat contra virtutem charitatis.

Si ergo tempus iocos exigit hos quoqꝫ cuꝫ dignitate ſapienter gere / vt te non grauet quiſpiā tanq̄ aſperum nec te cō temnet tanq̄ vilem Nec ſit tibi ſcurrili/tas, ſed grata vrbanitas Sales tui ſint ſine dēte. Joci ſine vilitate. Riſus ſine cachino vox clamore Inceſſus ſine tumultu Quies tibi ſine deſidia erit. Et cum ab aliis luditur tu ſancti aliqui honeſtiqꝫ tractabis.

¶ Hic ſeneca cōcludit propoſitū ſuū de riſibus ⁊ iocis oſtendens qualis debet eſſe riſus et iocus. et vult primo ꝙ debet fieri ſecūdum exigentiam temporis cum omnia ſuum tempus habet et ſuis ſpaciis tranſeant vniuerſa ſub celo. vt dicitur. Eccleſiaſtici. iii. videlicet ꝙ ſit virilis et bonis moribus euocatus et non puerieliter nec muliebriter. Deinde excludit vanitatem dicēs ꝙ ſcurrilitas non debet eſſe grata vrbanitas. ¶ Dicit enim quis ſcurrilis qui treufis et nequitiis intendit hinc inde currēs ad cōgregationes et cōis hominum

Ayuntamiento de Madrid

ut eis poſſit ſe oſtendere in ſua ſcurrilitate hoc ē nequi-
tia. ¶ Deinde ponit documenta di. ꝙ tui ſales deben t
eſſe ſine dente ,hoc eſt tue reprehenſiones fieri debent
ſine mordacitate inuidie ¶ Unde ſales dicuntur in
plurali numero verba amara ſeu reprehentiones.
Duplex eſt reprehentio. quedam fit amicicie videlicet
que procedit a fōte charitatis quemadmoduꝫ pater re
prehendit filium amicus amicuꝫ. Et illa eſt laudabilis.
Alia eſt que fit cauſa odii vel inimicitie. Et illaꝫ auctor
hic redarguit. quia fit cum mordacitate. Et tui ioci de-
bent eſſe ſine vilitate. hoc eſt tue conuerſationes debēt
ſine malicia. ⁊ riſꝰ tuꝰ ſine cachino. hoc ē ſine ſubſānati
one. Un̄. Cachinꝰ ē riſꝰ inutilis. Et dicit a cō et hinnus
et hoc propter dentes que videntur albeſcere in riſu.
Uox tua debet eſſe ſine clamore et inceſſus et tranſitus Reprehen-
tuus ſine trepitu. Et requies tua debet eſſe ſine pigritia ſio du-
Unde catho. Plus vigila ſemper ne ſomno deditus plex
eſto. Nam diuturna quies viciis alimenta miniſtrat
Et cuꝫ ab aliis hominibus luditur tunc tu ſemper per
tractare debes aliud honeſti negocii et operis hoc eſt
ꝙ homo virtuoſus nunꝙ̄ debet habere animum diſſo-
lutum ſed ſemper ſe occupare bonis operibus . vt di-
ctum eſt ſupra. Non ſemper ſis in actu ⁊c.

Si continenſes adulationes euita ſit
tā tibi contriſte laudari a turpibus ꝙ̄
laudaris ob turpia. Lectior quoti-
ens diſplices malis et malorum de te

eſtimationes prauas ad veram tibi laudationem aſcribe.

¶ Hic Seneca ponit alia officia tēperantie que ad modeſtiam reduci poſſunt inquantum eſt ſpecies tēperantie. Et vult ꝙ continens debet fugere adulationes hoc eſt blandos ſermones. Seneca auctor eſt libro tertio. Qui enim ſapiens eſt minime adulationes credat. Fictis enim ſermonibus venantur homines. ſicut per rhete ſiue per hamum capiuntur piſces. Fugere ideo debet quia peruerſa laudatio eſt. et vitium deteſtabile vt p[illegible] ei per eius diffinitionem. ¶ Adulator eſt qui ſupra modum virtutis in conuerſatione hominum nimium vult complacere hominibus aliis in ſermonibꝰ vel factis ideo. Tullius in tuſculanis queſtionibus libro octauo ait. A turba q̄tum potes te ſepara ne adulatoribus latus prebeas artifices ſunt ad capiendum ſuperiores. ideo dicit. Seneca ꝙ valde deteſtabile eſt laudari a turpibus. Qui ergo laudatur a talibus ſignum eſt ꝙ ipſe etiam vicioſus extat cum omne ſimile diligat ſuum ſimile eccleſiaſtes ſeptimo. In diſplicentia enim amicitia frangitur. Tanta eſt enim diſtātia inter probos et improbos quanta eſt inter virtutem et vitium. vt dicitur ī ethicis ideo debet gaudere vt vituperatur a malis. et aſcribere prauas ſuſpetiones ad veram recommendationem.

Difficilimum opus continentie eſt aſſentiones adulatorū repellere. quorum

ſermones animuꝫ quadam voluptate reſoluunt. Nullius per aſſenſionē amiciciam mercaris nec ad tuam promerendam gratiaꝫ per hanc ad te additū aliis pendas.

¶ Hic Seneca ſubdit aliqua officia continentie. Dicēs ꝙ difficilimum continentie opus eſt remouere aſſentationes adulatorum. cū quaſi naturale eſt laudem appetere nemo in ſuis negociis optat vituperium cuꝫ eſt de ratione malorum ſicut laus eſt de ratione bonorum vt dicitur primo. Ethi. Et dicit vltra ꝙ temperatus amicitiam acquirere non debet per aſſentationem. Quia vt dicit Tullius lib. iii. rheto. aſſentationes dulcia principia iocunda habet exitus autem amariſſimos Ideo acquirere non debet nec permitere aliis ſuā amicitiaꝫ gratia adulationis. ⁊c.

Non eris audax nec arrogans nec pertinax ſūmites te nec pinitas dignitates grauitate ſeruata āmoneberis libēter et reprehenderis patiēter Si merito obiurgauerit te aliquis ſcito ꝙ profuit

Ayuntamiento de Madrid

Si immerito ſcito. ꝙ prodeſſe voluit.
Nō eia acerba/ſed verba blāda timebis

¶ Poſtꝙ determinauit de adulatione per quam ani-
mus in ſuperbia mergitur. Hic conſequenter ponit do-
cumenta per quia poſſumus effugere ſuperbiam quia
nihil acrius cruciat nil moleſtius arguit ꝙ ipſa cuz ſit
peſtis occulta viciorum origo et omnium malorum in-
itium. ſicut humilitas initium eſt omnium bonorum.
Ideo hic auctor ponit documenta contra eam Et vult
primo ꝙ homo temperatus nō debet eſſe audax hoc ē
nimis preſumptuoſus quia talis audacia ducit homi-
nem in multa pericula corporis et anime. Nec debet
eſſe arrogans. hoc eſt ſuperbus. quia ſuperbia inficit
omnia bona. Unde gaufredus in noua poetria. ¶ Fel
modicum totum mel amaricat vnica menda. i. macula
totam faciem deformat. Etiam deus homini ſuperbo
reſiſtit. ergo ſuperbiam fugere debemus. Et ſubdit ꝙ
homo temperatus etiam debet habere humilitatez quia
ſecundum euangeliſtam in euangelia. Qui ſe humili-
at exaltabitur. Ideo dicit beatus Petrus Eſtote ſub-
iecti omni humane creature propter deum Et tu con-
tinens non debes iactare te ex humilitate aliqua. hoc
ē te laudare. Unde prouerbiorū. xxvii. ca. Sermo laudet
te alienus et non os tuum extraneus et nō labia tua et
idē. vi. capitulo Quis odit increpationes ſtultꝰ eſt.
Ideo hic dicit ſeneca ꝙ cōtinens debet libēter ſuſtine-
re āmonitiones Cū aūt aliquis increpauerit te merito
ſcire debes ꝙ talis ꝓfuit ibi. ſi aūt imerito ſcias ꝙ vo-
luit ſibi ꝓdeſſe idō nō debes timere acerba. verba ſ; blā

a. Unde Salomon prouerbiorum. xxvii. Meliora ſũt
ulnera diligentis ꝙ fraudulenta oſcula odientis

Eſto vitiorũ tuorum fugax ipſe aliorũ
vero nec curioſus ſcrutator/neqꝫ acerbꝰ
reprehenſor ſed ſine exprobratione cor/
rector vt ammonitionem ſemper chari
tate et hilaritate peruenias

¶ Hic Seneca ponit documenta per que poſſumus fu
gere ſupbiam et dicit ꝙ tu continens debes eſſe via=
tor tuorum vitiorum quia nihil peius eſt vitiis vt di=
cit Ouidius libro Frſtorum Nec etiam curioſus inqſi
tor aliorumvitiorum debes eſſe quia multa mala ex i=
ſte oriuntur. Neqꝫ reprehenſor acerbus eſto hoc ẽ cru
delis corrector ſed accedere debet ammonitio charita
tis hoc eſt ex inuidia alium corrigere non debes ſed
ex dilectione.

Errori facile dato veniã nec extollas
quenꝙ̃. neqꝫ deiicias. Dicẽtium eſto ta
citus auditor auditorum prõptus repe

Ayuntamiento de Madrid

titoꝛ. Te querenti faciliter reſponde.
contendenti faciliter cede nec ad iurgia
ſiue deceptationes deſcẽde cito et ſi que
ſunt ratione remoue.

¶ Hic authoꝛ ponit alia officia ad ſpẽs tẽperantie ſe
extẽdẽtia. Et vult pꝛimo ꝙ tu cõtinẽs facilit debes da-
re veniã erranti. hoc eſt indulgentiã et gratiam qꝛ ma-
gnum damnũ animi eſt. vt dicit Varro in ſentẽtiis Si-
militer Therentius Magna pars pietatis eſt indul-
gere erranti. Ideo pꝛomptus debes eſſe ad dandã ve-
niã. Nec aliquam extollere debes pꝛopter nimiã lau-
dationem. Unde Hoꝛatius in epiſtolis. Qualez cõmẽ-
das aſpice atqꝫ iterum aſpice. Ne mox ĩcutiãt aliena
peccata pudoꝛem. Neqꝫ aliquem depꝛime pꝛopter ni-
miam vituperationẽ. Unde Tullius ĩ tuſculanis. Stul-
titie pꝛopꝛium eſt alioꝛuꝫ cernere vitia ⁊ obliuiſci ſuo-
rum, ſed mediũ et modum ſerua iuxta dictũ Rudolphi
Omnibus adde modum, modus eſt pulcerrima virtus
Et tu cõtinẽs eſto tacitus auditoꝛ loquentiũ et parat⁹
repetitoꝛ auditoꝛum hoc eſt ꝙ tu continens tacite au-
dire debes verba que dicuntur. Et te interroganti fa-
ciliter reſponde hoc eſt ignoꝛantem infoꝛmare debes
de dubiis que ipſe a te querit. Et ſubdit ꝙ continens
non debet aggredi ad iurgia ſiue diſſentiones ſed ſe
remouere cum ratione hoc eſt ꝙ concoꝛdiam facere de-
bes inter litigantes quia concoꝛdia nutrit amoꝛem vt
dicit Catho ⁊c.

¶ Sequitur textus.

Ayuntamiento de Madrid

Si cõtinẽs es animi et corporis/ tui mo
tus obſerua ne indecori ſint ne illos cõ
tẽnes quia latẽt. Nã nihil differt ſi non
ſi nemo videat cum tu ipſe videas.

¶ Hic Seneca ponit alia documenta ad ſpẽs cõtinen-
tie ſe extẽdẽtia. Et dicit ſi tu tẽperatꝰ es debes refrena
re appetitꝰ aĩ tui ⁊ corpis ne ſint indecẽtes. Et ſciendũ
ꝙ duplex eſt appatitꝰ videlicet ſenſitiuus et eſt q̃ incli-
nat hoiem ad rẽ delectabilẽ et corruptibilẽ. Sed ĩtelle
ctualis eſt q̃ ĩclinat hoiem ad acq̃rẽdũ bonũ intellectu
ale vt ſunt virtutes ⁊ ſciẽtie. Et ãbos cuſtodire debet tẽ
peratus homo cum ratio ſemper deprecatur ad opti
ma. Senſus vero ad mala ſcilicet ad delectatiões cor-
porales et res corruptibiles

Mobilis eſto nõ leuis cõſtãs nec ꝑtinax
alicuius rei te habere ſciẽtiã ignotũ ſnec
nõ moleſtũ ſit oẽs tibi pares facies ĩfe-
riores ſuperbiẽdo nõ cõtempnes ſuper-
iores recte viuendo non metuas. In red
denda officioſitate ne ſis negligens

Ayuntamiento de Madrid

neq; acerbus exactor appareas.

¶Hic Seneca ponit alia officia et proprietates tēpe-
rātie. In quibus breues et vtiles inuit doctrinas vt pa
tet in litera. Dicit primo ſic ꝙ homo temperatus de-
bet eſſe mobilis. ¶Unde homo dupliciť dicit̄ eſſe mo-
bilis. ¶Uno modo corporaliter videlicet faciliter ꝛ le
ui occaſione mouetur. De loco ad locum. Et talis pro
prie dicitur inconſtans. Inconſtantia autem vitioſa ē
et cauſa erroris vt dicit Boetius in libro de diſciplīa
ſcolariū. Ubi de filio inconſtantie in exemplum ſuos
actus tradidit vt conſtantes in negociis noſtris ſimus
et ab eo conſtantiam ſeruare diſcimus. Secundo
modo homo debet eſſe mobilis ſpiritualiter videlicet
qui mouetur ab aliqua facienda cauſa et ratione exi-
gēte et de illa mobilitate loquitur hic. Seneca et dicit
ꝙ temperatus debet eſſe flexibilis ad peragendū bo
num et non debet eſſe leuis hoc eſt inconſtans et inſta-
bilis ſed potius debet eſſe firmus et perſeuerans ī bo
no quia ſecundum Iſidorum. Salus inchoanti ꝓmit
titur perſeueranti aūt datur. Non enim eſt beatus q̄
aliquod bonum inchoat ſed qui perſeueranter termi-
nat. Nec temperatus debet eſſe proprie opinionis. ſed
aliquando conſilia aliorum accedere debet. Iuxta il-
lud Cathonis. Nullius ſenſum ſi prodeſt contempſe-
ris vnq̄. Et ſubdit ꝙ cum temperatus poſſidet ſcientiā
alios libenter informare debet et non habere tediū in
formando. Unde bernardus Puerum ignorantem in
formans non minus facit q̄ q̄ indigēti panem prebet
Ideo dicit Alanus in prouerbiis Non minus is pec-
cat qui cenſum condit in agro q̄ qui doctrinam con-

Ayuntamiento de Madrid

dit in oꝛe ſuo. Et temperatus debet eſſe humilis cum ipſa humilitas exaltet. Nec debet contemnere inferiores. Etiam non debet timere ſuperioꝛes cũ recte viuit. Unde Catho Cum recte viuas ne cures verba maloꝛũ In officioſitate reddenda non debet eſſe tardus neq; acerbus coꝛrectoꝛ ſuperioꝛum. Unde Iſidoꝛus. ſic ſe habere debet ſuperioꝛ erga ſuos ſubditos vt ipſe plꝰ diligatur q̃ metuatur.

Sequitur textus.

Cunctis eſto benignus nemini blandus paucis familiaris. omnibus equꝰ Eſto ſeuerioꝛ iudicio q̃ ſermone. Vita q̃ vultu clementie cultoꝛ ſeuicie deteſtatoꝛ bone fame ſeminatoꝛ nec inuidꝰ aliene.

¶ Hic Seneca ponit alia officia temperantie cum prioribus et ſequentibus aliqualiter conuenientia Et vult primo ꝙ tu continens omnibus hominibus benignus eſſe debes. Sicut dicitur etiam in euangelio. Eſtote miſericoꝛdes ſicut et pater veſter miſericoꝛs eſt qui in celis eſt. Similiter vt habetur Mathei. xi. Diſcite a me quia mitis ſum et humilis coꝛde Et nemini debes eſſe applauſiuus nec omnibus aures tuas committere vt habetur in vita philoſophoꝛum. ca. xxix. Et tu continens paucis hominibus debes eſſe familiaris. Iuxta

illud Therē. Nā nimia familiaritas contēptum parit. Similiter Plautus. Nemini te sodalē facies. vñ Qui nimis humilis eſt ꝑ ſtulto reputat̄. Et ſubdit ꝙ tu continens oībus hoīb⁹ equus eſſe debes et ſeuerior in iudicio ꝙ in ſermōe ſil̄r invita ꝙ i facto crudelior amator pietatis q2 contināēs a virtute tēperātie virtuoſus dicitur. Dicit ergo clementiam habere debes et autor bone fame eſto hoc eſt vbicūq; venies ibi ſemp bonū de ꝓximo ꝓferre debes ⁊ nō malū. Culpator vero hoīs nō eſt verus recōmendator. Et deteſtator eſſe debes crudelitatis et non inuidioſus fame alterius. Nam hoc iuſto iudicio dei contingit ꝙ qui cogit lumē aliene fame i aliis deſtruere ſeipſum deſtruit. Ut dicit Alanus in de plāctu nature proſa. vii. Sicut papilio volitās circa lumen ipſū extinguit et ſeipſum cōburit, ita inuidia aliene fame. Inuidia, enim vt dicit phūs in ſecretis ſecretor detractionē generat. Ideo cōſolat̄ nos Salomon in prouerbiis. xxiii. ca. dicens Ne comedas cū homine inuido et ne deſideres cibos eius qm̄ in ſimilitudinē arioli et cum coniecturis eſtimat qđ ignorat comede et bibe dicet tibi et mens eius non eſt tecum

¶ Sequitur textus.

Rumoribus criminibus ſuſpitiōibus minime credulus ſis, ſed potius malis q̄ per ſpeciem ſimplicitatis ad nocendum aliquibus ſurrexerint honorem ſurripientes oppoſitiſſimus ſcis. Ad iram

Ayuntamiento de Madrid

lentus

~~ardens~~ ad miſericordiam pronus

¶ Hic Seneca ponit aliqua officia cum prioribus ali-
qualiter cõuenientia. Et vult primo ꝙ tu continẽs non
cito credere debes fabulis et rumoribus vulgaribus.
Iuxta illud Catho. Noli tu quidam referenti credere
ſemꝑ. Exigua eſt tribuẽda fides, qꝛ multi multa loquũ
tur. Nõ credatur cuiq̃ ſi multa loquatur. Quia i mul-
tiloquio raro deeſt mendacium vt dicitur. Prouerbio
rum. x. Ideo minime credulus ſis nec etiam credere de
bes criminibus hoc eſt diffamationibus. Quia vt di-
ctum eſt procurator bone fame et ſeminator eſſe debes
Illi autem contrarius eſſe debes qui nititur ſurripere
bonã famam, videlicet qui per ſpeciem falſi veniũt ad
nocenduꝫ aliquibus. Et tu minime credulus eſſe debes
in ſuſpitionibus. Nam ſuſpitio ſm Tullium eſt quan
do ex malis iudiciis procedit. Contingit autem ſuſpi-
tio tribus modis. Primo quando quis in ſeipſo ma-
lus eſt, quando ipſe quaſi conſcius ſue malicie maluꝫ
de alio opinatur. Secundo quando aliquis efficitur
malus ad alterum. Quia de inimico ex leuibus ſignis
quis mala opinatur. Tertio ex magnis experimẽtis
Et ſic philoſophus dicit ꝙ ſenes maxie ſunt ſuſpecti
quia multotiens experimentum habent. Et ſubdit Se
neca. Tu continens pronus eẽ debes ad miſericordiã
et lentus ad iram. Nam ira vt dicit philoſophus. vii.
Ethicorum macerat corpus. Seneca in lib. ii. de ira ni
hil velocius ad inſaniam q̃ ira ideo fugienda. Etiam
ideo qꝛ corrũpit ſubiectũ ⁊ ei vitam dimittit.

¶ Sequitur textus

In aduerſis eſto firmus. in proſperis cautus et humilis occultator virtutuz Sicut enī viciorū vane glorie cōtēptor ſ̄ thorū quibus p̄dictus es non acerbus exactor Nullius imprudētiā deſpicias Rari ſermonis eſto/loquētiū patiens auditor ſeuerus non ſeuus hilar es non ſpernas. Sapiētie cupidus et docilis. Que noſti ſine arrogantia poſtulāti i/partire q̄ neſcis ſinē occultatione igno/rantie tibi poſtula impartiri:

¶ Hec eſt vltima pars huius capi. de tēperantia ī qua Seneca plurima officia temperantie ſuperaddit cum repetitione quorūdam prehabitorum et vult primo q̄ tu continens firmus eſſe debes in diffortuniis vel ad=uerſitatibus et circumſpectus. Unde Catho. Cum fue=ris felix que ſunt aduerſa caueto. Nāvltima raro cor=reſpōdēt primis. ideo etiā. Seneca lib. viii. de natura=libus ſic dicit. Neſcit fortuna quieſcere nunc leta. nūc triſtis. Debet igitur nemo in proſperitatibus gau=

Ayuntamiento de Madrid

dere nec in aduerſitatibus defficiat Et ſubdit ꝙ conti
nens debet eſſe humilis occultator ſuarũ virtutuz hoc
eſt non debet querere gloriam vanam de ſuis virtuti-
bus. Nam gloria labilis eſt. vt dicit magiſter Seneca
in epiſtola quadam ad lucilium. Quid de vanis glori
aris hominibus quia minime prodeſt. Ideo contẽnere
debes vanam gloriam quia faciliter decipit ſicut flos.
Tul. in of. Et ſubdit ꝙ continens etiam non debet eſſe
crudelis ex actor vel corrector illorum hominum qui-
bus ante poſitus ⁊ prepoſitus eſt in dignitate. ſed hu-
milis vt prauus patuit. Neqꝫ etiam continens alicuiꝰ
inſipientiam ſpernere debet nam magna miſericor-
dia eſt miſereri inſipientis vt dicit. Platinus phũs. ⁊
continens pauca loqui debet ⁊ illa que loquitur debẽt
eſt vera iuxta illud moralis. Sermo breuis verus tuo
procedat ab ore. Similiter Catho. Non ſis ventoſꝰ ⁊c.
et debet eſſe cupidus ſapientie. Nam nichil vtilius ho
minibus in hac vita eſt ꝙ ipſa. quia diſpoſuit omnia
vt dicitur ſapientie. viii. Et vitam quietem efficit vt di-
cit Seneca ad lucil. et continens etiã debet eſſe docilis
hoc eſt diligenter debet inſiſtere ſtudio. Quare dicit
ſeneca in. lxxviii. ad lucilluz. quandiu viuas tandiu diſ
cas. vnde. Catho. Inſtrue preceptis animuz ne diſcere
ceſſes. Nam ſine doctrina ⁊c. Etiã continens impetra-
ri debet illud ꝙ poteſt poſtulanti. Cuius ratio ante ha
bita eſt. et ea que tu ignoras ſine verecundia inquire
ab aliis nam per hec animus tuus eleuatur. Unde
Sepe rogare. rogata tenere. retenta docere. Hec tria
diſcipulum faciunt ſuperare magiſtrum. ideo non de
bes vereri de inquiſitione. non occultare tuam ignoran
tiã non enim vitiũ ẽ nihil ſcire. ſed nihil diſcere velle

De iuſticia.

Ayuntamiento de Madrid

IVſticia poſthec virtus ē Quid aute͂
eſt iuſticia niſi tacita nature con/
nexio in adiutorium multorum adinue͂
taꝫ Et qui eſt iuſticia niſi noſtra conſtitu
tio ſeu diuina lex et vin culum humane
ſocietatis In hac autem non exiſtima/
mus quid expediat. Expedit illa qu ic/
quid dictauerit.

¶ Illud eſt vltimū et principale capi. huius totiꝰ libel/
li ſenece. in quo determinatur de vltima virtute cardi/
nali ſcꝫ d͛ iuſticia. Et diuidit ī duas partes. In prima
parte ponit ſeneca diffinitionem In ſecunda propꝛie
tates et officia iuſticie ibi. Si quis ꝛc. In prima parte
innuitur primo ꝙ iuſticia eſt virtus ſecūdo cuiuſmodi
virtus eſt iuſticia tertio ꝙ ipſa eſt vtilis et illa patet in
textu ſecundum ordinem Anteq̄ꝫ de his ī ſpeciali ali/
quid dicetur promittenda ſūt quedam generalia ꝓ no
ticia ſequentium habēda Et tria. primū ꝙ iuſticia reſ
picit ea q̄ fiūt ī cōmunicationibꝰ humane vite vt dicit
philoſophus. v. ethi. Similiter magiſter hic in littera
qn̄ dicit ꝙ ipſa ſit reperta in adiutoriū multoꝝ. Quic
quid ei ratio licitū eſſe dicat. hoc pſequēdū eſt ꝛ recta
ꝗ̄ dicat in humanis communitatibus vite neceſſarius

Ayuntamiento de Madrid

equalitatem et equitatem ergo merito equitas ſernāda eſt que proprium obiectū eſt iuſticie. Secundū principale eſt in quo conſiſtit iuſticia. et quis proprius eius actus eſt. Proprius enim actus ipſius eſt reddere vnicuiq3 qđ ſuum eſt. Nam materia iuſticie eſt operatio exteriorū secūdū q ipſa vel res que per eam agit ſit reſpectu alterius ¶ Proprium enim cuiuſcunq3 eſt quod ſibi datur ſecūdū equalitatem et proportionez iuſticie ergo proprius actus iuſticie eſt reddere vnicuiq3 quod ſuum eſt. ¶ Tertium eſt de quidditate ipſius iuſticie. vñ ipſa ſic notificatur ſecundū ambroſium. in. lib. de offi. Eſtq3 vnicuiq3 reddit quod ſuum eſt. alienum nō vendicat. vtilitatem propriam non negligit. vt communem equitatem cuſtodiat Eadem ſecundum beatum. Tho. in ſecunda. ii. q. lviii. ſic diffinitur. Eſt conſtās perpetua qꝫ voluntas vnicuiq3 quod ſuum eſt *tribuens* Similiter a philoſopho. v. ethicorū. Eſt habitus ſecūdū quez aliquis dicitur operatiuus ſecundum electorez iuſti.

Sequitur textus

Quiſquis hāc ſectari deſideras. Primo deū time/ et eum ama vt ameris ab eo Amabis auten deum ſi imitaberis cuz in hoc autez omnibus vel prodeſſe nulli nocere. Et tunc cūcti appellabūt te vi-

Ayuntamiento de Madrid

tum iuſtum/ etomnes te ſequentur ve/
nerabuntur et diligent.

¶ In, hac parte Seneca ponit partem executiuam ponendo pꝛopꝛietates et officia iuſticie, di. pꝛimo ꝙ ſectatoꝛ iuſticie pꝛincipaliter debet timere deum Unde pꝛouerberbioꝛum. xxiii In timoꝛe domini eſto tota die nam initium ſapientie eſt timoꝛ domini. Eccleſiaſtici. nam timoꝛ domini eſt ibidem dicitur gloꝛia et gloꝛiatio et leticia eſt ideo deum timere debemus vt amemur ab eo ideo diligere pꝛo omnibus debemus eũ vñ Catho. Si deus eſt animus nobis vt carmina dicunt Hic tibi pꝛecipue ſit pura mente colendus Ille autem amat deum qui imitatur eum in ſuis mãdatis In hoc vt omnibus pꝛoficuus velit eſſe, et nulli damnum inferre quando quis hoc facit tũc omnes homines appellabunt eum virum iuſtum et perfectum et omnes ſequũtur et amant eum.

Sequitur textus

Iuſtus enim vt ſis/ non ſolum nõ no/
cebis ſed etiam nocentes pꝛohibebis
Naꝫ nulli noſcere non eſt iuſticia ſed ab
alienis abſtinentia Ab his ergo incipe
ꝫ.non auferas niſi ad maioꝛa pueharis

Ayuntamiento de Madrid

ſtiam aliena ablata reſtitue Rapto-
res quoq; ipſos ne ab aliis timẽdis ſit
caſtiga et prohibe et coherce.

Hic ſeneca ponit alia officia iuſticie dicens ꝙ ſolum
i hoc conſiſtit iuſticia vt nulli noceas. ſed etiam pro-
hibere nocentes Nam nulli nocumentum inferre pro-
prie non eſt dicta iuſticia. immo requiritur cuſtodia ab
alienis malis ergo ab his documentis debes incipere
non ceſſare donec ad maiora proueharis. Et etiam
nõ ſolum aliena ablata reſtituere. debes immo etiã
quenta que fuerunt poſſeſſa et relicta. Et dicit beatus
Thomas in. ii. ii. q. lxvi. Et caſtigare debes et ꝓhibere
ipſos raptores ne ab aliis hominibus ſint formidan-
di quia in hoc conſiſtit proprius actus iuſticie. vt viſũ
eſt.

Ex nulla vocis ambiguitate cõtrouer-
ſiam nectas ſed animi qualitatem ſpe-
culare nichil tibi itterſit an affirmes vel
neges. de religioſe ac fide ſcias agi-
ubicũq; de veritate tractatur. Nam et
ſi deus in iureiurando inuocetur et in

Ayuntamiento de Madrid

uocanti teſtis non erit tamen inde non
tranſeas veritatem nec iuſticie tranſili
as legem.

¶ Hic Seneca ponit alia officia ad habitum iuſticie ꝑ
tinentia Et vult primo ꝙ homo iuſtus de dubio ſermo
ne diceptationem facere non debet hoc idem. Cato in
ſuis dogmatibus Iratus de re incerta contēdere noli
Nam hoc proprium eſt ſtultorum vt dicitur. Prouer‑
biorum.xviii.capitulo. Labia ſtulti immiſcent ſe rixiſ
et os eius iurgia prouocat. Et ſubdit. Seneca ꝙ quali
tatem animi inſpicere debet iuſtus ſic videlicet ꝙ ſit i‑
ſecutor bonorum moruꝫ Et. ſcire debes ꝙ iſte tractatꝰ
eſt de religione et fide Ideo̅ ſeruanda eſt vbicunqꝫ trac
tatur de veritate et ſi deū iureiurando inuocaueris t
non ibi teſtis fuerit. Propterea non debes tranſire ve
ritatē nec ſtatutū iuſticie nā poſt deū ipa vitas colēda
ē et vult pythagoras que ſola deo homines proximos
facit Ideo philoſophꝰ Empedocles ait Caue ab his
qui veritateꝫ non ſeruant Ideo nunꝙ recedere debes
a lege veritatis nec iuſticie.

¶ Sequitur textus.

Quod ſi aliquando coarteris mēdacio
vti vtere non ad falſi ſed ad veri cuſto
diam. Et ſi contingerit veritatem men
datio redimere nō mētieris ſed potius

excuſabis quia ibi honeſta cauſa eſt iu-
ſtus ſecreta non prodit/tacenda eniꝫ ta
cet et loquenda loquitur.

¶Hic Seneca ponit alia officia ad habitum iuſticie ꝑ
tinentia volēs ꝙ ſi tu aliqñ conpulſus fueris frui men
datio vti debes ad conſeruationem veri et non falſi nā
nos ad iuſticiaꝫ nati ſumꝰ vt dicit Tullius ī libro prio
Nihil preſtātius ꝙ̄ intelligi nos ad iuſticiā eſſe natos
non enim opinione ſed natura ius inſtitutum eſt/Cum
autem iuſtus dicitur quaſi ius ſeruans vti debet ad cō
ſeruationē veri ſermonis et propter vtilitatē mēdatii.
Mendaciū aūt ſecundū ſe malū eſt ⁊ fugiendū vt dicit
philoſophus. iiii. Ethi. Unuſquiſqꝫ qualis eſt talia fa
cit operatur et viuit niſi gratia alicuius opereꝶ Si aūt
cōtingerit nos vti mēdatio propter vtilitatē proximi ⁊
non propter deceptioneꝫ vel gratia lucri mēdaciū iu-
ſtus non eſt. Et ſi hō prauū non manifeſtat ſecreta iu-
ſtus dicitur ſꝫ fatui faciunt aliter de quibus Alanus.
Stultior eſt ſtulto qui mandat balſam cribro. Et ver
bis pleno verba tacenda viro.

At illi alta pax eſt et ſecura etiā trāquil
litas vt dū illi a malis vicūtur ab iſtis
aūt mala vincantur Hec ergo ſi ſtudere
curaueris letus et intrepidus fideꝫ tui
curſus expectabis triſtciam huius mū-

Ayuntamiento de Madrid

dihilaris deſpicies et tumultuoſa expe
ctabis quietus et ad extrema ſecurus
properabis.

¶ Hic conſequēter oſtendit. Seneca ꝙ ſumma requies et alia pax ſeu ſecura trāquilitas illi homini exiſtit videlicet iuſto. Qui tacenda tacet et loquenda loquitur. Et cum mali homines ſuperantur a malis tunc ipſe omnia ſuperat mala. Et ergo infert Seneca. Si iuſtus curam habuerit in ſtudendo et retinendo ea que dicta ſunt de iuſticia iſte tutus et letus expectare pōt terminum ſue vite et omnia huius mundi refutat videlicet triſticiam et tumultuoſa ſubſtinet et gradietur tutus ad extrema vite ſue. Nam iuſticia ſecundum Mercurium eſt vocatio dei. Cum autem duo officia retinet que ponit Lactantius in libro de vero cultu dei videlicet coniungit deo et homini. Primum videlicet deo coniungit religio nuncupatur. Secunduz autez humanitas eſt ſuccurrere et hilariter properare poteſt ad extrema iudicia propter iuſticiam homo.

De menſura et moderatione prudencie

His ergo inſtitutionibus he quattuor virtutum ſpecies perfectum te faciunt virum ſi menſuram rectitu-

dinis harũ equo viuendi fine ſeruabis
Nam ſi prudentia terminos ſuos exce-
dat calidus pauidus acuminis eris in
genii inueſtigator latentiũ qualicunq;
noxiarũ oſtentator vocaberis inimicꝰ
timidus ſuſpicationibus attentus ſẽp
aliquid querens ſemper aliquid petens
ſemper aliquid exiſtimans et ſubtiliſſi-
mas ſuſpicationes tuas ad reprehenſio
nem alicuius impinguens admiſſo no
taberis digito aſtu plenus verſipellis
ſimplicitatis inimicus contemplatorq;
culparum et poſtremo vno nomine a
cunctis malis vocaberis homo.

¶ Poſtq̃ Sene. determiauit ſpecifice ⁊ ſigillatĩ de qua
tuor v̓tutibꝰ cardinalibꝰ vcȝ de prudẽtia/magnanimi
tate/cõtinẽtia ⁊ iuſticia hic ꝯ̃iter ponit epilogationẽ
haꝝ v̓tutũ ⁊ hoc ꝓpt meliorẽ habendã memoriam. Et

primo ponit recapitulationem prudentie. Secundo magnanimitatis. Tertio continentie. Quarto iuſticie ꝛ ptes patebūt ꝑ ordinē in proceſſu littere. Epilogando dicit ſic. his ergo inſtitutionibus ꝛc. quaſi diceret ꝙ ille quatuor virtutes cardinales cū officiis earumdem faciunt te virū felicē et perfectum et hoc eſt verum ſi viuas ſcd̄m menſuram rectitudinis vnde Seneca in epiſtola. lxxxviii. ad lucillium hec inquit. Hoc optimuꝫ habet ī ſe generoſus animus quod excitatur ad honeſta magnarum rerum ſpem a ſe vocat et attollit dociles ꝗ natura nos edidit ſed rationem imperfectam dedit q̄ virtutibus et ſcientiis perfici poteſt. A virtutibꝰ enim mores fiunt, a moribus virtus perficitur. vt dicit Policrates libro. v. et Auguſtinus de ciuitate dei li. ii. capi. narrat iſtum verſum Moribus antiquis res ſtat rōana viriſꝗ. qui verſus nihil aliud pretendit niſi ꝙ ille q̄ modū ſeruat in virtute et perſeuerat ille oīa bene regit quis aūt amator cupit eſſe virtutis, ſpeculetur ne terminos excedat, quia qui excedit terminos prudentie ille erit calidus et etiam pauidus: vt patet ī litera. et poſtremo ab omnibus hominibus vno nomine peruerſꝰ homo dicitur.

In has ergo maſculas prudentia īmoderata producit quicūqꝫ in ea mediocriter laute perſiſtit nec obtuſum habet in ſe aliquid verſutum.

¶ Seneca conſequenter hic concluſiue oſtendit, ꝙ quis immoderatam prudentiam ſequitur ille fiat ꝙ

Ayuntamiento de Madrid

in has maculas.i.in hec vitia iam dicta labitur. Qui aūt mediocriter in ea conſiſtit hoc eſt modum ſeruauerit ille nihil diſſutum nec obtuoſum habet. Nam ipſa vt dicit Platinus philoſophus in libro quem ſcripſit de moribꝰ eſt ad rationem norma que cogitat ſingula perſeuerare et nihil preter rectum facere velle humanis actibuſqꝫ arbitris prouidere

¶ De moderanda fortitudi[n]e

MAgnanimitas aūt ſi extra modū ſuū ſe extollat faciet virum minacem inflatum turbidum inquietum et in quaſcunqꝫ extollentias dictorū aut factorū neglecta hon[e]ſtate feſtinum momētis oībus ſupercilia erigens vt beſtiarius etiam deridendus. Nam quieta excitat alium ferit alium fugat.

¶ Seneca hic ponit recapitulationem magnanimitatis volens. ſi quis autem extra modum ſe extollat tūc ipſa facit virū ſupbū. Superbus autem eſt ille qui videri cupit: etiam virum minacem et iratum. Irato autem ſemper ineſt anguſtia et furor vt inquit Virgilius libro.ii. Totam mentem precipitat, ira animam per-

turbat/ſenſum non facit diſcernere verum. vt dicitus ĩ epiloſophia poetarum libro quarto capitulo ſexto ⁊ etiã virũ inquietũ facitq; hominem repentinum vel veloce̅m in quaſcunq; extollentias dictorum vel factoruꝫ poſt poſita tamen honeſtate. Qui autem modum non ſeruat ille ſemper deridet et ſubſannat alios mouendo oculos ſuos propter curioſitatem. ideo deridenduſ et ſubſannandus eſt tanq̄ crudſilis homo.

Sed q̄uis audax impugnator ſit tam multas extra ſe violentias ferre nō poterit ſed miſerum obtinet finem aut erũnoſum dereliquit. Mẽſa ergo magnanimitatis et non time ndum eſſe hominem nec audacem

¶ Hic cõplet dictũ ſuum de magnanimitate dicẽs ꝙ q̄ʒuis magnanimus ſit audax ſit inuaſor tamen non põteſt ferre multa ardua corporis extra ſe et hoc ſi excedat modum magnanimitatis. Si autem tranſgrediatur obtinet miſerrimum finem hoc eſt miſerabilẽ mortem. Aut poſt ſemittit erumnoſam recordationem et memoriam. Propterea infert Seneca ꝙ regula et modus et menſura magnanimitatis eſt non nimis timidum eſſe hominem nec nimis audacem/nec preſumptuoſum/ſed medium modum habere ex quo virtus in medio conſiſtit. vt dicit Philoſophus in Ethicis. Nempe ipſa veritatem predicat/iudices falſos redar

Ayuntamiento de Madrid

guit et omnium virtutum genera ad ſalubrez portum deduxit. Quapropter oēs virtutes ſunt ſine virtute ſi magnanimitas omnes non fuerit Nichil enim fortis aut audacia virtus inexpertum linquet hoc inquit Ouidius in libro de ponto Omnia deficiunt animus ſol⁹ omnia vincit ſed omnia cogitat et omnia temperat vt dicit Ouidius ibidem ideo in libro.x. Methamorphoſeos ſic ait. Audētes deus ipſe iuuat vnde etiā Virgili⁹ Audentes fortuna iuuat timidoſqꝫ repellit. Et ergo p̄ omnibus magnanimitas eſt ſeruanda et retinenda et hoc cum modo et regula et non exceſſu.

De modo temperantie.

Continentia deīde his terminis et aſtringat caue, ne ſis parcus nec ſuſpicioſe et timide manum cōtrahas nec nīmis quoqꝫ ſpeculum ponas nam talis et tan ta circunfuſa putrebit integritas hac ergo mediocritatis lignea continentiā obſeruabis vt nec voluptati deditus prodigus et luxurioſus apparcas nec auara tenacitate ſordid⁹ aut obſcurrus exiſtas.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Hic Senec9 ponit recapitulationem tertie virtutis cardinalis videlicet continentie dicens ꝙ continentia facit te virum virtuoſum his officiis et terminis que duo ſunt. ¶ Primum officium eſt ꝙ tu continens parcus eſſe non debes, hoc ē tenax in rebus dandis. Et rationem ſubiungit ne doloſe et auide malum claudas Ille autem parcus dicitur qui retinet quicquid poſtulat vſus videlicet qui exponit vbi non eſt exponendum et retinet vbi eſt dandum, melius autem eſt dare ꝙ accipere vt dicit philopħus in Ethicis.

¶ Secundum officium. Tu continens magnam ſpem non debes ponere in nummis. Hoc eſt in diuitiis. Et rationē annexit. Nam integritas pecuniis circumdata annichilabitur. Ideo nulla certa ſpes ponenda data eſt in ipſis. Unde virgilius quarto eneidos heu heu miſerum nuſꝙ tuta fides. Ideo innocentius papa inquit. O pater quid proſunt tibi diuitie glorie. et lectice cum hominem a morte non liberant a verme non defendunt. a febre non eripiunt. Ecce qui iam glorioſus ſedebat in aula, nunc hic ſpretus iacet in tumba ¶ Et ſubdit ꝙ tu continens debes cuſtodire et reſeruare continentiam hac linea mediocritatis hoc eſt hac regula recta ne voluptati ſis ſubditus nec etiam videaris prodigus hoc eſt inutilis diſpenſator bonorum, nec etiam luxurioſus, luxuria enim corpus et animam maculat, nec exiſtas ſordibus auara cupiditate, quia ipſa inſatiabilis eſt vt viſum eſt ſupra capitulo prudentie.

Ayuntamiento de Madrid

Qualiter ſit moderanda iuſticia.

IUſticia poſtremo eo mediocritatiſ tenore regenda eſt ne ducta leui in immotam animi rationem negligentia ſubſequatur dum nec de magnis neq; de minimis errantium vitus corrigendi curam geras ſed licentiam pecandi alludentibus tibi blande vel illudentibus proterue permittas neq; rurſū dū nimia rigiditate et aſperitate nihil venie aut benignitati reſeruas humane ſocietati durus appareas. Ita ergo amabilis iuſticie regula tenenda eſt vt reuerētia diſcipline eius neq; nimia negligētia cōmunitate deſpecta vileſcat

neq; ſeuiori atrocitate diuturna gratiã
humane amabilitatis amittas

Poſtꝙ Sene. poſuit recapitulationẽ magnanimitatis ⁊ prudẽtie et ꝯtinẽtie hic cõſequẽt' põit epylogatiõnẽ quarevirtutis ſc; iuſticie queultima eſt inter virtutes cardinales.vt prius patuitvolẽs quomodo ⁊ qualiter ipa regenda eſtvidelicet tenore mediocritatis. Et rationem ſubiungit ne ipſa iuſticiarecipiat negligentiam i ſmotam rationẽ; animi neq; de magnis vitiis neq; de paruis.Et hoc ideo q2 iuſticia ex lege fit. Lex autem ſcriptum eſt ius afferens honeſtum prohibens contrarium.Ideo ſubdit ꝙ licentia; peccandi tibi bñ de alludentibus:ideſt complacentibus et proterue inſurgentibus non permittas,ſed curã gere puniẽdi crimina,ſed tamen cum benignitate et humilitate.Quare dicit.Horatius in epiſtolis.Nemo ferus adeo eſt.vt non miteſcere poſſit.Seneca in libro ſecũdo de elemẽtis.Omnis benignitas appropriat et proprium ſapiẽtis eſt libẽter dare.Nã humanam benignitatem ſuadet cum omnesvnius nature ſumus ꝙ obrem pre oib? opera benignitatis et pietatis ſunt exibenda ideo reſeruare debemus benignitatẽ et non aſperitatẽ nimiamq; crudelitatem.Quia melius eſt nimis habere de miſericordia ꝙ de ſeueritate et crudelitate.Et rationẽ annectit nevidearis proteruus humane ſocietati. Ergo iſta regula amabilis iuſticie ẽ tenẽda.vt reuerentia eius diſcipline ⁊ hoc iõ ne ipa vileſcat quaſi deſpecta ppt' nimiã familiaritatẽ et cõmunitatẽ negligẽtie nec etiã amitas diuturnitate gratia; amabilitatis ſcilicet

Ayuntamiento de Madrid

Concluſio premiſſorum.

Si quis ergo vitam ſuam ad vtili-
tatem non tantum propriam ſed
multorũ inculpabiliter aſſiſti deſiderat
hanc predictarum virtutum preclaruz
formulam pro qualitatibus temporũ
locorum perſonarum atqz cauſarum
mediocritatis tramite teneat vt velud
in quodam vehiculo ſummitatis aſſi-
ſtens quaſi per obrupta extrinſecus pre
cipitia ruentem mentem compos ipſe
dimittet inſaniam aut deficientem con
temnet ignauiam.

Sequitur textus.

¶ Hic conſequenter Seneca ſubdit' concluſionem reſponſiuam omnium predictarum virtutum cardinaliũ dicens. Si tu deſideras modum viuendi et inculpabiliter manere in vita tua non tantum propriam vtilitatẽ ſed multorum affectas hanc preclariſſimam formulã harum predictarum virtutum obſeruabis mediante illa via. videlicet vt mediuꝫ ſemper retineas ſed aſſiſiẽs tunc in quodam vehiculo ſummitatis hoc eſt in propugnaculo altitudinis vt in humanis conuerſationibus mentem per improuiſa negocia valeas proſpicere. et etiam vt tuipſe potens ſpernes ſuperbiam et contemnes ignauiam hoc eſt ſtulticiam. Nam terminus bonꝰ in ſuperbia et ignauia non conſiſtit teſte ſcriptura ſacra. Anteſſores noſtri bonum optauerunt ergo et nos optare debemus. Unde Cicero in tuſculanis queſtionibus. libro quinto. Stoici finem bonorum inſentiũt cõgruum nature et cum eo laudabiliter viuere Naꝫ teſte Apuleio in libro' de eo. Socratis Nichil aptiu deuꝫ rectius eſt q̃ vir animo perfectus et bonus qui aliis antecellit. Quare dicit ouidius inde arte Diſce bonas artes moneo romana iuuentus Non tantum trepidos vt tueare reos Quare etiaꝫ dicit Uirgilius Diſcite o miſeri cauſas cognoſcere rerum Omnium enim artiũ viuendi eſt diſciplina Uia enim imperfecta eſt honeſta Per has autem quatuor virtutum ſpecies fit honeſta que legibus circunfulſite p̃ciſis ſunt quibus mediantibus homo recte viuere poteſt Caueat eniꝫ homo ne virtutes diſcere ceſſet Unde petrus de riga in biblia verſificata Te decet hic vt eas feſtino currere greſſu. Uirtutum ſemper ad meliora celer. ¶ Quia homo vt

Ayuntamiento de Madrid

inquit doctiſſimus varro in ſuis ſententiis ad hoc natus eſt vt proficiat ī moribus. Studeat ergo quiſqꝫ qd in virtutibus et moribus abūdat cum aſſiduitas temporum a moribus manat vt inquit. Seneca in epiſtola xl. ad lucellam vbi ponit moris diſcriptionem dicens Mos eſt mentis habitus ex quo operum aſſiduitas manat Gaudium enim in ipſis conſiſtit. Et etiam vt inquit lactantius in libro de vero cultu dei. Virtutes ad beatam vitam perducunt. quam nobis dignetur concedere qui in ſecula ſeculorum. eſt benedictus.

AMEN.

Finit tractatus Senece de quatuor virtutibus cardinalibus Pariſius recentiſſime impreſſus pro Dyoniſio roce commorante in vico diui Jacobi ſub interſignio ſancti Martini

26 Ropilla calças
y cabeçones ...

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

In dei nomine Amen

Sepan quantos esta carta vieren de

maravedis

Ayuntamiento de Madrid

1 pondium mas peye
condimentum
zalsa

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid